

คำนำ

ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาปฐมวัย ดังนั้น หลักสูตรไฮสโคป (HighScope Preschool Curriculum) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดหนังสือทั้งหมด 9 เล่ม จึงยังคงตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก นักการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับพัฒนาการเด็กย่อมตระหนักและเห็นคุณค่าของความสมดุลระหว่างความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของหนังสือเล่มนี้ ดังนั้น หนังสือเล่มนี้จึงตั้งอยู่บนฐานความรู้ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางของมูลนิธิไฮสโคป (HighScope Educational Research Foundation) ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับเด็ก ครอบครัว และสังคมในระยะยาวได้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ก็ได้อะไรให้เห็นถึงฐานความรู้ที่เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านพัฒนาการเด็ก การเรียนรู้ และแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาระดับปฐมวัยได้รับความสนใจและการสนับสนุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผลการศึกษาจากโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนด้วยหลักสูตรไฮสโคป ณ โรงเรียนเพอร์รี่ (Perry Preschool Project) ซึ่งต่อมากลายเป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิไฮสโคป อาจมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้เกิดการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า ประสบการณ์ระดับปฐมวัยสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของแต่ละคนได้ การทดลองที่สำคัญชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงแค่ส่งผลดีต่อผลการเรียนและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าอย่างยิ่งต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย

ข้อมูลจากโครงการดังกล่าวยังเป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย แต่สิ่งสำคัญที่พึงระลึกถึงเสมอก็คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพอร์รี่ไม่ใช่สถานศึกษาปฐมวัยทั่วไป แต่ที่นั่นจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรที่ได้รับการตรวจสอบจนเป็นที่ยอมรับ นั่นคือ เป็นหลักสูตรที่ได้รับการประเมินและพิสูจน์ให้เห็นถึงประสิทธิผลมาแล้ว ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรทั้งในอดีตและปัจจุบันประกอบด้วย หลักการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา (active learning) การพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมทุกด้าน (whole – child goals) และกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำโดยเด็กและครู ผ่านหลักการที่มีชื่อเสียงของหลักสูตรคือ การให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการวางแผน – ลงมือปฏิบัติ – ทบทวน (plan – do – review) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยส่งเสริมทักษะด้านการควบคุมตนเอง (self – regulation) และการคิดเชิงบริหาร (executive function) และเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กที่เรียนจบจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพอร์รี่ประสบความสำเร็จในการเรียน มีงานทำ มีรายได้สูงกว่า มีบ้านเป็นของตนเอง พึ่งพาสวัสดิการน้อยกว่า และก่ออาชญากรรมน้อยกว่า หลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่เล่มนี้มีความต่อเนื่องจากหลักสูตรฉบับก่อน โดยยังคงนำเสนอหลักการพื้นฐานของหลักสูตรพร้อมด้วยคำอธิบายและตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน เช่นเดียวกับหนังสือประกอบหลักสูตรอีก 8 เล่ม (Epstein, 2012 a-h) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการสำคัญของหลักสูตรฉบับเดิมด้วยเช่นกัน

แล้วมีอะไรที่เปลี่ยนไปในหลักสูตรไฮสโคปฉบับล่าสุดนี้บ้าง? หลักสูตรฉบับใหม่เล่มนี้ต่างจากเนื้อหาเดิมตรงที่ได้เพิ่มเติมรายละเอียด ปรับปรุงให้มีความทันสมัย ตรงประเด็น และมีจุดเด่นอีกหลายส่วนที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและช่วยให้ครูสามารถทำงานได้สะดวกและรู้สึกอึดอัดน้อยลงมากขึ้น

หลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่นี้ได้ปรับปรุงชุดตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญ (KDIs) ขึ้นใหม่ให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ (approach to learning) พัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ (social and emotional development) พัฒนาการด้านร่างกายและสุขภาพ (physical development and health) ภาษา การรู้หนังสือ และการสื่อสาร (language,

literacy and communication) คณิตศาสตร์ (mathematics) ศิลปะสร้างสรรค์ (creative arts) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (science and technology) สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (social studies) ตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญเหล่านี้ยังสอดคล้องกับกรอบพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของเฮดสตาร์ท (The Head Start Child Development and Early Learning Framework) มาตรฐานการเรียนรู้กลาง (the Common Core Standards) และมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละรัฐในสหรัฐอเมริกา (state learning standards) ตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญยังช่วยสนับสนุนครูในหลายๆ ด้าน เช่น ช่วยให้ครูสามารถมุ่งความสนใจไปที่การสังเกตและการทำความเข้าใจการกระทำของเด็ก ช่วยให้ครูมีความคาดหวังต่อเด็กอย่างเหมาะสม รวมทั้งช่วยให้ครูสามารถสังเกตเห็นและส่งเสริมสมรรถนะที่เด็กทำได้มากขึ้น

หลักสูตรโฮสโคปให้ความสำคัญกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งรวมถึงการคิดริเริ่ม (initiative) การวางแผน (planning) การมีส่วนร่วม (engagement) การแก้ปัญหา (problem solving) และการสะท้อนความคิด (reflection) ต่างจากวิธีการสอนแบบอื่นที่จะตระหนักถึงความสามารถในการคาดคะเนอนาคต (predictive power) ของพัฒนาการด้านนี้ ยิ่งไปกว่านั้น หลักสูตรโฮสโคปยังให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่เด็กจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้สามารถประสบความสำเร็จในระดับอนุบาล 3 (kindergarten) ไม่ว่าจะเป็น ทักษะด้านภาษา การรู้หนังสือ และคณิตศาสตร์ วิธีการเหล่านี้มีส่วนช่วยลดช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเด็กจากครอบครัวยากจนและฐานะดี ซึ่งเริ่มมีมาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน (preschool) ดังนั้น เพื่อเป็นการรับผิดชอบต่อเด็กที่เปราะบางที่สุดในประเทศ ภาครัฐจึงควรส่งเสริมให้สถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเลือกใช้หลักสูตรที่ได้รับการตรวจสอบจนเป็นที่ยอมรับ (validated curriculum) เช่น หลักสูตรโฮสโคป ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นได้จริง

ส่วนที่น่าตื่นเต้นและน่าจะมีประโยชน์ที่สุดของหลักสูตรฉบับปรับปรุงชุดนี้คือ หนังสือประกอบหลักสูตรทั้ง 8 เล่ม (Epstein, 2012 a-h) ซึ่งนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ในรูปของตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญ (KDIs) ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น หนังสือเหล่านี้เป็นเครื่องมือแนะแนวทางให้ครูสามารถทำภารกิจที่ยากแต่สำคัญที่สุด ซึ่งแม้แต่ครูที่มีประสบการณ์สูงยังพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะสอนเด็กแต่ละคนให้สอดคล้องกับพื้นที่รอยต่อพัฒนาการของพวกเขา (zone of proximal development) ซึ่งหมายความว่าครูจะต้องให้การส่งเสริมในรูปแบบและปริมาณที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ความหลากหลายของเด็กในแต่ละกลุ่มทำให้ภารกิจนี้น่าหวั่นเกรงเป็นพิเศษ หนังสือประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถบอกได้เบื้องต้นว่า เด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใดโดยการให้ตัวอย่างของพฤติกรรมเด็กที่อาจจะแสดงออกให้เห็นในช่วงต้น ช่วงกลาง และช่วงท้ายของแต่ละตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญ นอกจากนี้ ครูจะได้เห็นตัวอย่างที่อธิบายไว้ให้เห็นภาพอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ครูสามารถทำได้เพื่อสนับสนุนเด็กในแต่ละระดับ พร้อมทั้งกิจกรรมที่จะค่อยๆ ต่อยอดและท้าทายเด็กให้พัฒนาความสามารถไปยังระดับที่สูงขึ้น ครูเองก็ต้องการการสนับสนุนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ (scaffolding) เช่นเดียวกับเด็กๆ เนื่องจากการสอนเด็กปฐมวัยเป็นงานที่มีคุณค่าแต่ก็ต้องแลกมาด้วยความเหนื่อยล้า การสนับสนุนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ (scaffolding) เหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองต่อจุดเด่นและความต้องการของเด็กแต่ละคน และพร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสเมื่อเด็กพร้อมที่จะได้รับการสอน

หลักสูตรโฮสโคปยังคงให้ความสำคัญทั้งกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ริเริ่ม อย่างไรก็ตาม หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ตรงประเด็นมากขึ้นในแง่ที่ว่า ครูปฐมวัยต้องทำกิจกรรมทุกอย่างอย่างมีเป้าหมาย (intentional) สำหรับการเรียนรู้แบบที่ครูเป็นผู้นำกิจกรรมนั้น ครูจะจัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายที่ครูเป็นผู้กำหนด ส่วนในการเรียนรู้แบบที่เด็กเป็นผู้นำกิจกรรม เด็กจะได้รับความรู้และทักษะผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์และการสำรวจของพวกเขาเอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด

ครูจะต้องมีเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้ทั้งเด็กและครูมีส่วนร่วมอย่างมีชีวิตชีวาทั้งทางด้านกายและจิตใจ หนังสือประกอบหลักสูตรชุดใหม่นี้ได้ถ่ายทอดรูปแบบการสอนอย่างมีจุดมุ่งหมาย (intentional teaching) ออกมาเป็นการกระทำที่เห็นภาพได้อย่างชัดเจน

หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ยังชี้แนะครูเกี่ยวกับวิธีการใช้รูปแบบกิจกรรมและสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นในรูปของพื้นที่หรือศูนย์ กลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย กิจกรรมประจำวันและช่วงรอยต่อของกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมกลางแจ้ง บทเรียนจากการศึกษาขนาดใหญ่ชี้ให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยเสียเวลามากเกินไปกับการรอเพื่อเปลี่ยนจากกิจกรรมหนึ่งไปยังอีกกิจกรรมหนึ่ง หรือการเคลื่อนไหวในระหว่างกิจกรรมกลุ่มใหญ่ที่ใช้เวลาเกินไป เด็กปฐมวัยทุกคน ซึ่งรวมถึงเด็กปฐมวัยในโครงการเฮดสตาร์ท (Head Start) และสถานศึกษาปฐมวัยของรัฐไม่ควรที่จะต้องเสียเวลาไปมากขนาดนี้ การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่มีอยู่ทำให้พวกเขาต้องเสียโอกาสในการเรียนรู้มากเกินไป หลักสูตรโฮสโคปช่วยให้ครูใช้ประโยชน์จากทุกส่วนของสภาพแวดล้อมและตารางกิจกรรมประจำวัน คำแนะนำสำหรับการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ที่มีประสิทธิภาพน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถึงแม้ว่ากิจกรรมกลุ่มย่อยจะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่กลับเกิดขึ้นในห้องเรียนน้อยมาก กิจกรรมกลุ่มย่อยเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของโฮสโคปมาโดยตลอด แต่ในหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ กิจกรรมกลุ่มย่อยน่าจะมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพราะว่าคุณครูได้รับการสนับสนุนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบผ่านหนังสือประกอบหลักสูตรทั้ง 8 เล่ม

นอกจากหลักสูตรที่ได้รับการตรวจสอบจนเป็นที่ยอมรับแล้ว องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ คือ ระบบการประเมินที่สอดคล้อง ตรงตามความเป็นจริง และเหมาะสมกับพัฒนาการ แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการเด็กของโฮสโคป [COR Advantage (Epstein et al, 2014)] จะช่วยให้คุณครูสามารถติดตามความก้าวหน้าของเด็กสื่อสารกับครอบครัว รวมทั้งรวบรวมและรายงานข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนด ครูที่จะสามารถใช้หลักสูตรที่มีรายละเอียดครอบคลุมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต้องเป็นครูที่มีความรู้และสอนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้น มูลนิธิโฮสโคปจึงได้จัดอบรมพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

ผู้เขียนหลักสูตรโฮสโคปฉบับนี้ได้ใช้ประโยชน์จากการสังเกตและการทำงานร่วมกับเด็กและครูเป็นประจำทุกวัน พวกเขาได้เข้าไปสังเกตการเรียนการสอนทั้งที่โรงเรียนสาธิตปฐมวัยและสถานศึกษาปฐมวัยทั่วประเทศและทั่วโลก ดังนั้น หลักสูตรโฮสโคปเล่มนี้จึงสามารถตอบสนองและมีความอ่อนไหวต่อความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบที่ราวกับมีเวทมนต์และตัวอย่างที่สมจริงจะช่วยให้ครูปฐมวัยผู้มีประสบการณ์ทุกคนสามารถเข้าใจได้อย่างง่ายดาย ผู้อ่านจะรู้สึกราวกับว่าได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจริงและทราบซึ่งถึงความปิติยินดีของครูที่กำลังสอนเด็กปฐมวัย หลักสูตรโฮสโคปซึ่งมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยฉบับปรับปรุงเล่มนี้จะช่วยนำพาการเรียนการสอนระดับปฐมวัยให้ก้าวไปสู่อนาคตที่สดใส เช่นเดียวกับที่โฮสโคป (HighScope) และโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ณ โรงเรียนแพร์รี่ (Perry Preschool Project) ช่วยให้การศึกษาศึกษาปฐมวัยได้รับความเอาใจใส่และการสนับสนุนอย่างในปัจจุบัน

ดร.ซู ปริตแคมพ์
ที่ปรึกษาและนักเขียนด้านการศึกษาศึกษาปฐมวัย

คำนำจากโรซี่ไทยแลนด์

โรซี่ไทยแลนด์ (RIECE Thailand) หรือโครงการลดความเหลื่อมล้ำด้วยการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพตัดสินใจขอลิขสิทธิ์จากมูลนิธิไฮสโคป (HighScope Educational Research Foundation) ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อแปลหนังสือหลักสูตรไฮสโคป (The HighScope Preschool Curriculum) ที่ท่านถืออยู่นี้ เพราะเชื่อมั่นว่าหลักสูตรไฮสโคปเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสูง โดยจะเห็นได้จากผลการวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ศาสตราจารย์ เจมส์ เจ. เฮกแมน (Prof. James J. Heckman) แห่ง University of Chicago (Heckman and et.al., 2010, 2013) ที่ศึกษาผลกระทบของโครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายใต้โครงการ Perry Preschool ซึ่งสอนเด็กปฐมวัยอายุ 3 ถึง 4 ขวบ ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในเมืองอชิโอแลนดิ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี 1962 โดยใช้หลักสูตร HighScope Preschool Curriculum ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (benefit-to-cost ratio) ของโครงการฯ มีค่าประมาณ 7 ต่อ 1 ถึง 12 ต่อ 1 กล่าวคือ การลงทุน 1 บาท จะได้ผลประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการฯ และสังคมโดยรวมประมาณ 7 ถึง 12 บาท ที่สำคัญ งานวิจัยชิ้นนี้มีส่วนช่วยให้นักการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้กำหนดนโยบายได้ตระหนักถึงความสำคัญของการลงทุนในเด็กปฐมวัย ดังที่ศาสตราจารย์ เจมส์ เจ. เฮกแมน ได้สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า **การลงทุนในเด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะนำไปสู่อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่า**

ไม่เพียงเท่านั้น หลักสูตรไฮสโคปยังมุ่งพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐาน 3 ข้อ คือ 1) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องอาศัยแนวคิดที่ได้มาจากทฤษฎีว่าด้วยการสอนและการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกัน (a coherent theory) 2) หลักการทางทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติของหลักสูตรจะต้องสนับสนุนให้เด็กแต่ละคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยใช้โอกาสที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กตามหลักการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา (active learning) และ 3) ครู นักวิจัย และผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกันในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้มั่นใจว่า หลักการทางทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติ (theory and practice) ได้รับความสำคัญอย่างเท่าเทียม ดังนั้น ไฮสโคปซึ่งสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่าน “การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา และยึดปรัชญาที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ 1) ผู้เรียนได้พบเจอกับแหล่งความรู้และความคิดอันหลากหลาย 2) ผู้เรียนได้แก้ปัญหาและค้นพบสิ่งใหม่ๆ 3) ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม 4) ในบางครั้งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เมื่ออยู่เพียงลำพัง แต่บ่อยครั้งที่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากการร่วมมือกับผู้อื่น และ 5) จุดประกายความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน” จึงเป็นหลักสูตรที่โรซี่ไทยแลนด์เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาต่างๆ นำไปใช้

ปี 2558 โรซี่ไทยแลนด์จึงได้เริ่มนำเอาหลักสูตรไฮสโคปมาพัฒนาและนำไปทดลองใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกว่า 50 แห่ง ในจังหวัดมหาสารคามและกาฬสินธุ์ และปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในนาม หลักสูตรโรซี่ไทยแลนด์ ทั้งยังได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการฯ กว่า 1,400 คน ต่อเนื่องทุกปี และประเมินผลของการนำหลักสูตรไฮสโคปตามแนวทางโรซี่ไทยแลนด์ไปใช้กับเด็กปฐมวัย โดยผลการประเมินพบว่า โครงการโรซี่ไทยแลนด์สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านการเคลื่อนไหวและด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม (Chujan and Kilenthong, 2021) หลักฐานชิ้นนี้นอกจากจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรไฮสโคปเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสูงแล้ว ยังช่วยให้มั่นใจได้ว่า หลักสูตรไฮสโคปตามแนวทางโรซี่ไทยแลนด์สามารถใช้ได้จริงในบริบทของประเทศไทย

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลโครงการโรซีไทยแลนด์ สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย (RIPED) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จึงตัดสินใจเผยแพร่หนังสือเล่มนี้เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย เพราะเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้แนวทางในการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพแก่นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ครู อาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษารวมถึงหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบและกำหนดนโยบายด้านการศึกษา เพราะหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการสนับสนุนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ (adult scaffolding) มีความสำคัญอย่างไรต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ หลักสูตรไฮสโคปเล่มนี้ยังเป็นหนังสือเล่มสำคัญสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นในปี 2562 เพื่อพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ผ่านการฝึกปฏิบัติจริงตามแนวทางของหลักสูตรไฮสโคป

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณเด็กปฐมวัยในโครงการโรซีไทยแลนด์ ผู้ปกครอง คุณครู นักวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย (RIPED) คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ หน่วยงานและบุคคลอีกจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนโรซีไทยแลนด์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และที่สำคัญ ผู้แปลทุกท่านที่ร่วมกันแปลและขัดเกลาเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จนแล้วเสร็จ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้มองเห็นศักยภาพของเด็กปฐมวัย ได้เห็นโอกาสที่จะสนับสนุน และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ (adult scaffolding) เพื่อให้พวกเขาได้พัฒนาความสามารถจนเต็มศักยภาพของตนเอง เด็บโตเป็นผู้ใหญ่ที่ “คิดเป็น” มีวิจารณญาณ และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมที่เสมอภาคและเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในอนาคต

รศ.ดร.วีระชาติ กิเลนทอง

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย

คณบดีคณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

หัวหน้าโครงการโรซีไทยแลนด์

กิตติกรรมประกาศ

ครูปฐมวัยในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลกได้นำเอาหลักสูตรโฮสโคปไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็กปฐมวัย นับตั้งแต่การจัดพิมพ์เล่มหลักสูตรโฮสโคปฉบับแรกในปี ค.ศ. 1971 เป็นต้นมา นักวิจัยของมูลนิธิโฮสโคป (HighScope Educational Research Foundation) ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ด้วยการบูรณาการความเข้าใจที่ลึกซึ้งและประสบการณ์จากครูปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญ เข้ากับองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย หลักสูตรฉบับนี้ยังคงรักษาความสมดุลระหว่างความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง ทีมงานยังยึดหลักการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา (active learning) อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นหลักการที่ทีมงานวิจัยระยะยาวรองรับว่า สามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและการดำรงชีวิตส่วนตัวในอนาคต ในขณะเดียวกัน ทีมงานได้ปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ที่ทันสมัยและน่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการคิด การเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัวของเด็กปฐมวัย

นอกจากหนังสือเล่มนี้แล้ว ชุดหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ยังประกอบด้วยหนังสือประกอบอีก 8 เล่ม ทั้งนี้เพื่อรองรับเนื้อหาที่เพิ่มเติมจากฉบับปรับปรุงในครั้งก่อน หนังสือเล่มนี้นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา รวมทั้งแนวทางการสอนและการประเมินผล โดยในส่วนของแนวทางการสอนนั้น ยังคงเน้นที่หลักการสำคัญที่ใช้มาอย่างต่อเนื่อง แต่ปรับปรุงบางส่วนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของครูและเด็กในปัจจุบัน ส่วนเนื้อหาสาระของหลักสูตรหรือตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญ (KDIs) ที่นำเสนอไว้ในหนังสือคู่มือ KDI ทั้ง 8 เล่ม (Epstein, 2012 a-h) ได้รับการปรับปรุงใหม่ทั้งหมด เพื่อตอบสนองต่อข้อมูลใหม่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และวิธีการที่ผู้ใหญ่ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของพวกเขา ทีมงานเป็นหนี้บุญคุณต่อผู้ที่อุทิศตนทั้งชีวิตเพื่อศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย จนนำมาซึ่งองค์ความรู้ที่รวบรวมไว้ในหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่เล่มนี้ ทำให้เป็นหลักสูตรที่มีความทันสมัย ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงสอดคล้องกับคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยทั่วโลก

ในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มการพัฒนาหลักสูตรโฮสโคปภายใต้โครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนด้วยหลักสูตรโฮสโคป ณ โรงเรียนเพอร์รี่ (Perry Preschool Study) และจัดตั้งมูลนิธิโฮสโคปในเวลาต่อมา ดร. เดวิด พี ไวคาร์ต ผู้ล่วงลับไปแล้ว มีบทบาทสำคัญในการจัดพิมพ์หลักสูตรฉบับก่อนๆ ผลงานที่เขาได้ทำเอาไว้ยังคงมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และช่วยพวกเขาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จและสามารถดูแลครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่มูลนิธิโฮสโคปทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรปฐมวัยซึ่งใช้เวลายาวนานหลายปี กลุ่มแรกและเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดคือผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมกันพัฒนาตัวบ่งชี้พัฒนาการสำคัญ (KDIs) ซึ่งเป็นหัวใจของสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรฉบับใหม่ ทีมงานขอส่งคำขอบคุณไปยังผู้ที่ช่วยปรับปรุงและตรวจแก้ไขต้นฉบับเพื่อให้แน่ใจว่า เราได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบไปด้วย เบ็ธ มาร์แชลล์, ซู เกนสลีย์, แซนดอน ล็อกฮาร์ท, พอลลี นิลล์, เคย์ รัช, จูลี โฮเอลเซอร์, เอ็มมิลี ทอมป์สัน, และ แคเรน ซอเยอร์ หลักสูตรฉบับนี้ได้รับประโยชน์จากงานของ ฟิลลิส ไวคาร์ต, ชาร์ล โฮแมนน์, และ แอนเดรีย เดอบรุนพาเร็คกี โดยเฉพาะลินดา ฮอร์น ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ทีมงานสามารถก้าวผ่านอุปสรรคในการแก้ไขต้นฉบับนับครั้งไม่ถ้วนจนแล้วเสร็จ

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ในแผนกอื่นๆ ยังได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนในการสร้างผลงานที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แลร์รี ซไวน์ฮาร์ท เป็นคนแรกๆ ที่สนับสนุนให้ปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ

มาตรฐานการเรียนรู้ทั้งในระดับรัฐและระดับชาติ ส่วน เคลย์ เซาส์ ไม่เพียงแต่ดูแลกระบวนการผลิต แต่ยังช่วยให้พวกเรานั้นใจว่าหลักสูตรฉบับนี้จะสร้างประโยชน์สูงสุดแก่คุณครูที่จะนำไปใช้จริง เช่นเดียวกับ เคที วูดดาร์ด ที่ช่วยให้เราสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้ว่า หลักสูตรมีประสิทธิผลแค่ไหน มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างไร

นอกจากนี้ มาริจาต้า แดเนียล – เอ็กโซลส์ และนักวิจัยท่านอื่นๆ ยังได้ตั้งคำถามอยู่เสมอว่า “รู้ได้อย่างไรว่า ...?” ซึ่งทำให้เราต้องตระหนักถึงความสมดุลระหว่างหลักการทางทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่โดดเด่นของไฮสโคป หนังสือเล่มนี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส (senses) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของหลักสูตรไฮสโคป เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการและการผลิต ภายใต้การนำของ แนนซี บริกแมน ได้ช่วยสร้างหนังสือที่จะช่วยให้นักการศึกษาสามารถซึมซับคำพูดไว้ในความคิดและความรู้สึก โดยอาศัยรูปภาพที่น่าประทับใจจำนวนมาก ทีมงานขอขอบคุณ เจนนิเฟอร์ เบิร์ด, โจแอนน์ แทงกอร์, และ มาเซลลา ไวนเนอร์ สำหรับการเป็นบรรณาธิการที่สุविเศษ และขอบคุณ เควิน แม็คดอนเนลล์ สำหรับการถ่ายทำวิดีโอกิจกรรมของเด็กและผู้ใหญ่ที่ช่วยให้เราได้เห็นและได้ยินสิ่งที่เกิดขึ้นและสิ่งที่เป็นไปได้ ขอขอบคุณ เคที บริกเนอร์ ผู้มีความสามารถทางเทคนิคอย่างล้นหลาม ที่ทุ่มเทอย่างมากจนทำให้กระบวนการผลิตเป็นไปอย่างราบรื่น และขอขอบคุณช่างภาพ บ็อบ ฟอเรน และเกร็กกอรี่ ฟ็อกซ์, ผู้ออกแบบหนังสือ จูดี เซลิ่ง, และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต คาซูโกะ แซ็คส์

นอกจากนี้ ยังมีผู้คนทั่วไปอีกจำนวนมากที่มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรไฮสโคปฉบับนี้ โดยทีมงานขอขอบคุณ ซู บริดแคมพ์ ที่สนใจในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรอย่างจริงจัง และเขียนคำนำที่ลึกซึ้ง วงการการศึกษาปฐมวัยโชคดีมากที่มีคนอย่างเธอคอยย้ำเตือนพวกเราว่า อะไรคือสิ่งที่สำคัญ ทีมที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญของไฮสโคปที่ช่วยให้ทีมงานได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับคุณครูที่ใช้หลักสูตรนี้อยู่ทุกๆ วัน ซึ่งประกอบไปด้วย คุณครูและเจ้าหน้าที่ของฮาเซล พาร์ค สตาร์ท ฌ ฮาเซล พาร์ค รัฐมิชิแกน, โรงเรียนอนุบาลแพร์รี่ ฌ อิปซีแลนติ รัฐมิชิแกน เรารู้สึกซาบซึ้งกับการได้รับเชิญให้เข้าไปถ่ายภาพห้องเรียนในระหว่างการเรียนการสอน การได้เรียนรู้จากครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองว่า สิ่งใดที่ลงมือทำแล้วประสบความสำเร็จ และสิ่งใดที่พวกเขาต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อพวกคุณ และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะไม่เพียงเป็นประโยชน์ แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับคุณอีกด้วย เช่นเดียวกับที่ช่วยเป็นแรงผลักดันให้กับผู้เขียนได้จินตนาการว่า คุณกำลังวางแผน ลงมือปฏิบัติ และทบทวนทุกๆ วันว่า เด็กๆ ได้เรียนรู้อะไรบ้าง และคุณ (และอาจจะรวมถึงเราด้วย) มีส่วนสำคัญแค่ไหนต่อพัฒนาการของพวกเขา